

Виховна година. « Ввічливі слова »

Мета: пригадати правила ввічливої поведінки та слова ввічливості; визначити, яку людину вважають ввічливою і вихованою; відповісти на запитання, чи є ми ввічливими і вихованими людьми.

Обладнання: роздавальний матеріал («Тест на ввічливість») плакати, з прикладами слів ввічливості, таблиці слів, емблеми для заохочення активних учнів (сонечко, зірочка, квітка).

Хід заняття

Розповідь вчителя.

Індійська мудрість говорить, що ввічливість — найдорогоцінніший камінь. Що ж таке ввічливість?

Форми поведінки, в яких виявляється повага до людини (дотримання добрих манер, доброзичливість, уважність, чемність), дістали назву ввічливості. Це найбільш доцільні й ефективні форми взаємних контактів, розв'язання завдань, що стоять перед людьми.

Загальні вимоги ввічливості деталізуються в ряді конкретних правил:

- *Вітатися при зустрічі, виявляти інтерес до самопочуття, здоров'я людини.*
- *Уміти своєчасно запропонувати допомогу людині, якої вона потребує,— поступитися місцем, пропустити вперед і т. д.*
- *Виявляти готовність зробити людині послугу на її прохання.*
- *Прагнути не турбувати людину своїми діями, не відвертати її уваги, вибачатися за завдані клопоти, незручності, допущену помилку.*

У свою чергу, кожне з цих правил також може бути деталізоване стосовно конкретних ситуацій і обставин. Наприклад, ввічливість у, розмові передбачає вимоги: не вдаватися до грубих слів і виразів, не обвинувачувати співрозмовника на основі особистих домислів і неперевіреної інформації, не допускати образливих характеристик людини і погроз на її адресу.

Ввічливість передбачає також відповідні традиції, мовні форми: *побажання добра, вдячність, висловлення прохання, звернення до людини і т. д.*

Вимога ввічливості зобов'язує до звернення на «ви», яке підкреслює зрілість людини, її гідність. Звернення на «ти» допускається в спілкуванні з дітьми молодшого і середнього шкільного віку та з дуже близькими людьми — друзями, родичами, приятелями.

Існує багато звернень до різноманітних груп людей: панове, громадяни, друзі, хлопці, дівчата; до окремої особи — пан, пані, друже, юначе, дівчино, мамо, тату, синок, донька та ін.

Особливого значення ввічливість набуває там, де виникають складні умови взаємодії людей, а також при фактичній нерівності осіб у віці, громадському становищі, виконуваних функціях. У подібних випадках ввічливість покликана запобігти небезпечній спокусі «вищої» особи підкреслити свою «перевагу» і проявити неповагу до іншої. Про необхідність уникнути порушення вимог ввічливості повинен пам'ятати насамперед той, хто уособлює «вищу» особу: керівник колективу, учитель

або вихователь, староста, людина, фізично сильніша, ім'я якої стало популярним.

Дотримання перелічених правил благотворно впливає на контакти між людьми, застерігає їх від небажаних конфліктів, створює атмосферу взаємної поваги, чуйності. Засвоєння та дотримання правил поведінки позитивно позначається на моральній свідомості особи, розвитку її моральної культури.

Бесіда.

Ми вибачаємося, коли турбуємо іншу людину, дякуємо за послугу, висловлюємо співчуття тощо. Проте не слід надміру користуватися «ввічливими» словами. Наведіть приклади небажаного вживання таких слів. (При розмові у справах по телефону; в магазині, коли ми робимо покупки, тощо.)

Ви зайняті вирішенням складного завдання на уроці, а однокласник починає вибачатися за взятий без дозволу олівець. Усе, ви загубили думку! А олівець можна було так само тихо повернути, як він був узятий. Ввічливість в даному випадку виявиться шкідливою? Обґрунтуйте свою відповідь.

Коли ввічливі слова втрачають цінність? (Коли вони є недоречними.)

Слово вчителя.

Отже, вихованість — це сукупність об'єктивних і суб'єктивних факторів, сформованих у процесі розвитку особистості, що зумовлені законами суспільного життя. Виховання кожного з вас почалося з народження і триватиме весь час. При цьому ряд послідовних кількісних і якісних змін зумовлює індивідуальний розвиток кожного з вас.

Вправа «Мікрофон».

Чи містить вихованість таке поняття, як ввічливість? Яку людину ви б назвали вихованою?

Тест на ввічливість

Дайте відповіді на запитання, і кожний зможе визначити, наскільки він вихована людина. (Опитування анонімне, і все написане залишається в учнів.)

1. Чи знаєте ви більше п'яти «ввічливих» слів?
2. Ви вживаєте їх щодня?
3. Вам часто за щось дякують?
4. Чи вживаєте ви слова ввічливості при спілкуванні з друзями?
5. Вам говорили, що ви ввічлива людина?

Якщо ви чесно відповідали на запитання, підрахуйте, яких відповідей більше: більше «так» — ви ввічлива людина; більше «ні» — вам потрібно над собою працювати.

Колективне обговорення за запитаннями.

1. Чи існує зв'язок між дотриманням норми поваги до людини і моральною атмосферою даного колективу?

2. Чи згодні ви з такими висловлюваннями?

А. Поважати дорослу заслужену людину — будь ласка. Але чи варто поважати юнака або дівчину, які не тільки не внесли свого вкладу в громадське благо, але й як особи не сформувалися?

Б. Людину треба поважати з дитинства вже за те, що вона — людина, що від неї чекають суспільно корисних дій, хай авансом. Виявляти повагу до особи з дитинства необхідно ще й тому, що це — певна форма самоповаги (адже ніхто не минає цієї вікової стадії); головне ж, що в такій повазі люди самі проходять ніби школу добрих взаємовідносин.

3. Чому хуліганство вважається проявом крайньої неповаги до людини?

4. Жалість до людини моральна чи аморальна? Візьміть участь в обміні думками щодо цих висловлювань:

А. Людину ніколи не можна жаліти. Хоч жалість втішає, але вона і розхолоджує її, демобілізує, примиряє з недоліками. Жаліти людину — значить не вірити в її сили, не поважати її.

Б. Жалість — загальнолюдська цінність. Вона говорить про увагу до людини, співчуття до її страждань. Вона — співпереживання. Хіба це погано? Жаліти іншу людину здатний лише той, хто може зрозуміти її страждання. Егоїст не здатний жаліти, він байдужий до всіх. Людина, яка не вміє жаліти, — жорстока. Людина ж, здатна жаліти, ніколи не стане мучителем інших.

В. Жалість — це важлива форма людинолюбства. До того, хто страждає, її виявляє кожна морально повноцінна людина. Вона негативна лише в одному випадку: якщо людині, яка страждає, не пропонують нічого, крім жалості, що є єдиною реакцією на страждання.

5. Чи завжди слід чекати, щоб людина звернулася до вас по допомогу і тоді вже подавати її?

Заключне слово вчителя.

Звичайно, усі відомі нам «ввічливі» слова: прошу, дякую, вибачте, мені шкода, прикро, на жаль, будь ласка тощо — не більше, ніж елементарна ввічливість, але і не пусті слова. Тому нехай вони назавжди ввійдуть до вашої лексики, і звучать не тільки у школі, але й у ваших домівках, і завжди будуть доречними і вчасними.

Наведений перелік поширених в українській мові формул ввічливості може бути продовжений.

Золоті правила ввічливості:

1. Завжди неси іншим світло добра і любові.
2. Поводься з іншими так, як хотів би, щоб поводитися з тобою.
3. Серед слів, які ми вживаємо, є чарівні слова ввічливості. Їх потрібно знати всім людям, це: дякую, спасибі, прошу, будь ласка, на здоров'я, вибачте, доброго ранку, доброго дня, добраніч, доброї ночі, здрастуйте, смачного, будьте здорові, на все добре, до побачення.
4. Шануй батька і матір.
5. Піклуйся про менших, допомагай стареньких і поважай їх.
6. Слідкуй за своїм зовнішнім виглядом, за своїм одягом, не забувай митися, чистити зуби.
7. На вулиці, вдома, у школі та в інших місцях дотримуйся певних правил поведінки.
8. Дотримуйся правил поведінки в транспорті.
9. Бережи природу, допомагай птахам та тваринам; пам'ятай - це наші менші брати.
10. Бережи свій час; тримай кожну річ на своєму місці; дотримуйся свого слова.

Якщо ти запам'ятав ці правила і тобі все зрозуміло, бо саме так ти поводишся - ти ввічлива людина!

Золоті правила спілкування.

1. Ставтеся один до одного і до всіх людей з повагою.
2. Поважай себе, бо ти – Людина.
3. Дотримуйся правил гарного тону при спілкуванні.
4. Дивись людині в очі, коли вітаєшся і розмовляєш з нею.
5. Говори чітко і спокійно, стеж за силою звуку, ніколи не підвищуй голос, не кричи – це негарно.
6. Вживай чарівні слова в мові, у звертанні до дорослих людей та однолітків.
7. До дорослих людей звертайся на Ви.
8. Ніколи не вживай у своїй мові нецензурних, брутальних слів, адже це не прикрашає людину, а, навпаки, принижує її мову та інтелект.
9. Ніколи не перебивай розмову людей, а дочекайся, коли розмову закінчать.
10. Коли розмовляють дорослі, не слід втручатися у їхню розмову і щось додавати своє, заперечувати чи стверджувати, коли тебе не питають.
11. Говорити треба завжди правду, бо брехня не робить тобі честі і вона завжди вилізе на поверхню. Недаремно народна мудрість каже: «Шила в мішку не сховаєш».

Золоті правила вітання.

- *Здоровий глузд підказує: першим вітається той, хто ввічливіший і вихованіший.*
- *За сучасним етикетом, перший вітається молодший зі старшим, чоловік із жінкою, учень з учителем, дитина з дорослим.*
- *Якщо ви прийшли у гості, спочатку привітайтеся з господинею дому, а потім з господарем.*
- *Незалежно від статі, віку й посади першим вітається той, хто обганяє знайомого чи проходить повз нього.
Перш ніж звернутися до незнайомого із запитанням, слід з ним привітатися.*
- *Якщо ви зустрілися зі своїми знайомими в кафе чи театрі, вам слід взаємно привітатися злегка кивнувши головою, якщо ви бачите один одного здалека.*
- *Старшим за віком і жінкам вклоняються, трохи підвівшись із крісла.*
- *З продавцями магазинів, кіосків слід вітатися, якщо ви маєте справу з ними постійно.*

- ***Великі ми чи ще малі, Усі ми в світ прийшли, щоб жити. Людина в світ прийшла – любити,
Добро творити на землі!***